

ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

*Συμβάσεων επιχορήγησης για συμπράξεις **Comenius Regio***

ΤΜΗΜΑ Α: ΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 1 - ΕΥΘΥΝΗ

1.1 Ο δικαιούχος θα είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την τήρηση των νομικών υποχρεώσεών του.

1.2 Η Ε.Μ. ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θα θεωρούνται, σε καμία περίπτωση ή για οποιοδήποτε λόγο, υπεύθυνες σε περίπτωση που, στα πλαίσια της σύμβασης, εγερθούν αξιώσεις σχετικά με ζημιές που προκλήθηκαν κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της δράσης. Κατά συνέπεια, η Ε.Μ ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θα εξετάζουν αιτήματα για αποζημίωση ή επιστροφή χρημάτων που περιλαμβάνονται σε ενδεχόμενες αξιώσεις.

1.3 Εκτός των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, ο δικαιούχος θα αποκαθιστά τις ζημιές που ενδεχομένως υπέστη η Ε.Μ. ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή από την εκτέλεση ή την εσφαλμένη εκτέλεση της δράσης.

1.4 Ο δικαιούχος θα είναι αποκλειστικά υπεύθυνος έναντι τρίτων, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης των ζημιών που ενδέχεται να υποστούν τρίτοι κατά την εκτέλεση της δράσης.

ΑΡΘΡΟ 2 – ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

2.1 Ο δικαιούχος θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων, γεγονός που θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις στην αμερόληπτη και αντικειμενική εκτέλεση της σύμβασης. Ειδικότερα, σύγκρουση συμφερόντων μπορεί να προκύψει ως αποτέλεσμα οικονομικών συμφερόντων, πολιτικών ή εθνικών σχέσεων, οικογενειακών ή συναισθηματικών δεσμών ή λόγω οποιουδήποτε άλλου κοινού συμφέροντος.

2.2 Σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων ή σε περίπτωση πιθανής σύγκρουσης συμφερόντων κατά την εκτέλεση της σύμβασης, η Ε.Μ. ενημερώνεται γραπτώς αμέσως. Ο δικαιούχος θα αναλάβει να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες με στόχο την άμεση επίλυση του προβλήματος.

2.3 Η Ε.Μ. διατηρεί το δικαίωμα να ελέγξει την καταλληλότητα των μέτρων και μπορεί να ζητήσει, εάν απαιτηθεί, τη λήψη πρόσθετων μέτρων εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος από τον δικαιούχο.

ΑΡΘΡΟ 3 – ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ/ ΧΡΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

3.1 Ο δικαιούχος θα έχει την κυριότητα των αποτελεσμάτων της δράσης, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και την κυριότητα των εκθέσεων και λοιπών εγγράφων που αφορούν τη δράση, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά από τη σύμβαση.

3.2 Με επιφύλαξη των προδιαγραφόμενων στην παράγραφο 1, ο δικαιούχος εκχωρεί στην Ε.Μ. και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το δικαίωμα να χρησιμοποιούν ελεύθερα και κατά την κρίση τους τα αποτελέσματα της δράσης, υπό την προϋπόθεση ότι η Ε.Μ. και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν παραβιάζουν τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή τα υφιστάμενα δικαιώματα βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας.

ΑΡΘΡΟ 4 – ΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ

Η Ε.Μ. και ο δικαιούχος αναλαμβάνουν την υποχρέωση να διαφυλάσσουν το απόρρητο των εγγράφων, πληροφοριών ή λοιπών υλικών που συνδέονται άμεσα με το αντικείμενο της σύμβασης και τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως στοιχεία εμπιστευτικού χαρακτήρα, εάν στην περίπτωση αποκάλυψής τους, τούτο θα απέβαινε εις βάρος του άλλου μέρους. Η ισχύς της εν λόγω υποχρέωσης παραμένει δεσμευτική και για τα δύο συμβαλλόμενα μέρη και μετά τη λήξη της δράσης.

ΑΡΘΡΟ 5 – ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

5.1 Σε κάθε κοινοποίηση ή δημοσίευση που πραγματοποιείται από τον δικαιούχο σχετικά με τη δράση, συμπεριλαμβανομένων συνεδρίων ή σεμιναρίων, είναι υποχρεωτικό να αναφέρεται ότι η δράση πραγματοποιήθηκε με κοινοτική χρηματοδότηση, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά από την Ε.Μ.

Σε κάθε κοινοποίηση ή δημοσίευση που πραγματοποιείται από τον δικαιούχο, με όποια μορφή και μέσο, θα αναφέρεται ότι την ευθύνη για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να χρησιμοποιήθηκαν οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο εν λόγω έντυπο φέρει ο συντάκτης και σε ουδεμία περίπτωση η Ε.Μ. ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

5.2 Ο δικαιούχος εξουσιοδοτεί την Ε.Μ. και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δημοσιεύουν τις πληροφορίες που παρατίθενται στη συνέχεια, σε οποιαδήποτε μορφή και με οποιοδήποτε μέσο, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου, συγκεκριμένα:

- ονοματεπώνυμο και διεύθυνση δικαιούχου,
- αντικείμενο και σκοπός της επιχορήγησης,
- ποσό επιχορήγησης και το ποσοστό επί των συνολικών δαπανών της δράσης που καλύπτει η επιχορήγηση

Κατόπιν εύλογου και δεόντως τεκμηριωμένου αιτήματος του δικαιούχου, η Ε.Μ. και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι δυνατό να συμφωνήσουν να μην δώσει στη δημοσιότητα τις ανωτέρω πληροφορίες σε περίπτωση που μια τέτοια δημοσιοποίηση θα μπορούσε ενδεχομένως να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του δικαιούχου ή να βλάψει τα εμπορικά συμφέροντα αυτού.

ΑΡΘΡΟ 6 – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Κατά την ενδιάμεση ή τελική αξιολόγηση του αντίκτυπου της δράσης σε σχέση με τους στόχους του εκάστοτε κοινοτικού προγράμματος, η οποία διενεργείται από την Ε.Μ., την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή ανεξάρτητο φορέα που ορίζει η Ε.Μ. ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο δικαιούχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να διαθέσει στην Ε.Μ., την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή/ και σε εξουσιοδοτημένα από την Ε.Μ. ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς τούτο πρόσωπα όλα τα έγγραφα ή πληροφορίες που θα καταστήσουν δυνατή την επιτυχή ολοκλήρωση της αξιολόγησης και εκχωρεί σε αυτούς τα δικαιώματα πρόσβασης, όπως προδιαγράφονται στο Άρθρο 19.

ΑΡΘΡΟ 7 – ΑΝΑΣΤΟΛΗ

7.1 Σε περίπτωση απρόβλεπτων περιστατικών που καθιστούν αδύνατη ή εξαιρετικά δύσκολη την εφαρμογή της δράσης και ιδιαίτερα στην περίπτωση ανωτέρας βίας, ο δικαιούχος δύναται να αναστείλει την εκτέλεση της δράσης. Ο «δικαιούχος» θα ενημερώσει εγγράφως την Ε.Μ. χωρίς καθυστέρηση, παραθέτοντας όλους τους απαραίτητους λόγους, τις σχετικές λεπτομέρειες καθώς και την προβλεπόμενη ημερομηνία επανέναρξης της δράσης.

7.2 Εκτός από την περίπτωση που η σύμβαση τερματιστεί όπως περιγράφεται στο άρθρο 11.2 και εφόσον οι συνθήκες επιτρέπουν την επανέναρξη της δράσης, ο δικαιούχος πρέπει να ενημερώσει αμέσως την ΕΜ και να υποβάλλει αίτημα τροποποίησης της σύμβασης. Η διαδικασία πρέπει να γίνει όπως περιγράφεται στο άρθρο 13, προκειμένου να καθορισθεί η ημερομηνία επανέναρξης της δράσης, να επεκταθεί η διάρκεια της δράσης και να γίνει οποιαδήποτε άλλη τροποποίηση κριθεί απαραίτητη για την προσαρμογή της δράσης στις νέες συνθήκες υλοποίησης.

ΑΡΘΡΟ 8 – ΑΝΩΤΕΡΑ ΒΙΑ

8.1 Με τον όρο «Ανωτέρα Βία» νοείται κάποιο έκτακτο περιστατικό ή κατάσταση πέραν του ελέγχου των μερών που δεν δύναται να προβλεφθεί, καθιστά αδύνατη την εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων εκάστου των μερών, δεν οφείλεται σε σφάλμα ή αμέλεια από πλευράς τους, και το οποίο δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί ανεξαρτήτως των ενδεδειγμένων μέτρων που ελήφθησαν. Το συμβαλλόμενο μέρος που παραβιάζει τη σύμβαση δεν μπορεί να επικαλείται καταστάσεις όπως, ελαττώματα εξοπλισμού ή υλικών ή καθυστερήσεις στη διάθεσή τους (εκτός λόγω ανωτέρας βίας), εργασιακές διαφορές, απεργίες ή οικονομικές δυσκολίες ως λόγους ανωτέρας βίας για τη δικαιολόγηση της μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη σύμβαση.

8.2 Σε περίπτωση που ένα εκ των συμβαλλομένων μερών αντιμετωπίσει περιστατικό ανωτέρας βίας, πρέπει να ενημερώσει αμέσως το άλλο συμβαλλόμενο μέρος μέσω συστημένης επιστολής με δελτίο παράδοσης ή αντίστοιχο τρόπο. Στην επιστολή θα πρέπει να αναφέρεται η φύση, η πιθανή διάρκεια του περιστατικού και οι προβλεπόμενες συνέπειες.

8.3 Κανένα εκ των συμβαλλομένων μερών δεν θα θεωρηθεί ότι παραβιάζει τις υποχρεώσεις του, όπως τούτες προκύπτουν από τη σύμβαση, εάν η υλοποίησή τους δεν είναι δυνατή λόγω ανωτέρας βίας. Τα μέρη θα καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την ελαχιστοποίηση των ζημιών που οφείλονται σε περιστατικά ανωτέρας βίας.

8.4 Είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί αναστολή της δράσης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Άρθρο 7.

ΑΡΘΡΟ 9 – ΑΝΑΘΕΣΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

9.1 Εάν ο δικαιούχος πρέπει να συνάψει συμβάσεις για την υλοποίηση της δράσης, οι οποίες (συμβάσεις) αποτελούν δαπάνες της δράσης που εμπίπτουν στις επιλέξιμες άμεσες δαπάνες του εκτιμώμενου προϋπολογισμού, στην περίπτωση αυτή ο δικαιούχος θα αναθέσει τη σχετική σύμβαση στον ανάδοχο η προσφορά του οποίου παρουσιάζει την καλύτερη σχέση κόστους – ωφέλειας. Κατά τη διενέργεια της ανωτέρω διαδικασίας, ο δικαιούχος θα λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων.

9.2 Ανάθεση συμβάσεων, υπό την έννοια του Άρθρου 9.1, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις. Συγκεκριμένα:

(α) η σύμβαση θα καλύπτει μόνο την εκτέλεση συγκεκριμένου τμήματος της δράσης ·

(β) η προσφυγή στη σύναψη συμβάσεων θα δικαιολογείται από τη φύση της δράσης και τις ενέργειες που απαιτείται να πραγματοποιηθούν με στόχο την εκτέλεσή της ·

(γ) οι σχετικές εργασίες πρέπει να καθορίζονται στο Παράρτημα I και οι αντίστοιχες εκτιμώμενες δαπάνες πρέπει να παρουσιάζονται λεπτομερώς στον προϋπολογισμό που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα II ·

(δ) για την προσφυγή στη σύναψη συμβάσεων ενώ η δράση βρίσκεται σε εξέλιξη, σε περίπτωση που κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται στην αρχική αίτηση επιχορήγησης, θα πρέπει να διασφαλίζεται η προηγούμενη γραπτή έγκριση της ΕΜ ·

(ε) ο δικαιούχος είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την εκτέλεση της δράσης και την τήρηση των διατάξεων της σύμβασης. Ο δικαιούχος θα προβεί στις απαραίτητες ρυθμίσεις, ώστε να διασφαλισθεί ότι ο ανάδοχος παραιτείται των δικαιωμάτων του έναντι της ΕΜ στα πλαίσια της παρούσας σύμβασης ·

(στ) ο δικαιούχος υποχρεούται να διασφαλίσει ότι οι όροι που ισχύουν για τον ίδιο και οι οποίοι προβλέπονται στα Άρθρα 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10 και 19 των Γενικών Όρων της σύμβασης επιχορήγησης ισχύουν και για τον ανάδοχο.

ΑΡΘΡΟ 10 - ΑΝΑΘΕΣΗ

10.1 Οι αξιώσεις που εγείρονται κατά της Ε.Μ. δεν είναι μεταβιβάσιμες.

10.2 Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου η κατάσταση το επιβάλλει, η Ε.Μ. μπορεί να επιτρέψει την ανάθεση της σύμβασης ή μέρος αυτής σε τρίτο καθώς και τις σχετικές πληρωμές, μετά από γραπτό αίτημα του δικαιούχου στο οποίο θα αναλύονται οι σχετικοί λόγοι. Σε περίπτωση που η Ε.Μ. συμφωνεί, θα πρέπει να γνωστοποιήσει εγγράφως τη σύμφωνη γνώμη της πριν τη θέση σε ισχύ της εν λόγω ανάθεσης. Εάν η εν λόγω έγκριση δεν δοθεί ή σε περίπτωση μη τήρησης των όρων αυτής, η ανάθεση δεν θα εφαρμοσθεί και δεν θα έχει ισχύ για την Ε.Μ.

10.3 Η ανάθεση δεν απαλλάσσει σε καμία περίπτωση τον δικαιούχο των υποχρεώσεων του προς την Ε.Μ.

ΑΡΘΡΟ 11 – ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

11.1 Λύση της σύμβασης από τον δικαιούχο

Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, ο δικαιούχος μπορεί, ανά πάσα στιγμή, να αποσύρει την αίτηση επιχορήγησης και να προβεί στην λύση της σύμβασης υπό την προϋπόθεση ότι θα καταγγείλει εγγράφως τη σύμβαση 30 ημέρες πριν τη λύση της σύμβασης, παραθέτοντας τους λόγους λύσης της σύμβασης χωρίς να υποχρεούται στην καταβολή αποζημίωσης. Σε περίπτωση που ο δικαιούχος δεν συμπεριλάβει στη σχετική καταγγελία τους λόγους λύσης της σύμβασης ή εάν η Ε.Μ. δεν αποδεχθεί τους συγκεκριμένους λόγους, θα θεωρηθεί ότι ο δικαιούχος προέβη σε καταχρηστική λύση της σύμβασης. Στην περίπτωση αυτή, η Ε.Μ. μπορεί να ζητήσει την επιστροφή του συνόλου ή μέρους της προκαταβολής σύμφωνα με το Άρθρο 4.2 των ειδικών όρων της σύμβασης και το Άρθρο 11.4 των Γενικών όρων.

Εάν ο δικαιούχος αποφασίσει να αποχωρήσει από τη σύμπραξη και να προβεί σε λύση της σύμβασης, θα πρέπει να ενημερώσει αμέσως και εγγράφως και την περιφέρεια εταίρο.

11.2 Λύση της σύμβασης από την Ε.Μ

Η Εθνική Μονάδα μπορεί να αποφασίσει να προβεί στη λύση της σύμβασης, χωρίς να υποχρεούται στην καταβολή αποζημίωσης, εάν συντρέχουν οι ακόλουθοι λόγοι:

(α) σε περίπτωση αλλαγής στο νομικό καθεστώς, την οικονομική, τεχνική, οργανωτική ή ιδιοκτησιακή κατάσταση του δικαιούχου, αλλαγή η οποία μπορεί να έχει ουσιαστική επίπτωση στη σύμβαση ή να θέσει υπό αμφισβήτηση την απόφαση έγκρισης επιχορήγησης ·

(β) εάν ο δικαιούχος δεν τηρήσει κάποια ουσιαστική υποχρέωσή του, με την οποία δεσμεύεται βάσει των όρων της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των παραρτημάτων ·

(γ) σε περίπτωση ανωτέρας βίας, η οποία απαιτείται να κοινοποιηθεί σύμφωνα τα οριζόμενα στο Άρθρο 8, ή σε περίπτωση που η δράση ανασταλεί εξαιτίας έκτακτων περιστατικών, τα οποία θα κοινοποιηθούν σύμφωνα με το Άρθρο 7 ·

(δ) εάν ο δικαιούχος βρίσκεται υπό πτώχευση, εκκαθάριση, αναγκαστική διαχείριση, πτωχευτικό συμβιβασμό, παύση δραστηριοτήτων, έχει κινηθεί εναντίον του νομική διαδικασία για τα θέματα αυτά, βρίσκεται σε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή κανονισμούς ·

(ε) εάν η Ε.Μ. έχει αποδείξεις ή βάσιμες υποψίες ότι ο δικαιούχος ή φορείς ή πρόσωπα που σχετίζονται με αυτόν έχουν διαπράξει επαγγελματικό παράπτωμα ·

(στ) εάν ο δικαιούχος δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σχετικά με την καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ή φόρων σύμφωνα με τις νομικές διατάξεις που ισχύουν στη χώρα που είναι εγκατεστημένος ·

(ζ) εάν η Ε.Μ. έχει αποδείξεις ή βάσιμες υποψίες ότι ο δικαιούχος ή φορείς ή πρόσωπα που σχετίζονται με αυτόν ευθύνονται για απάτη, διαφθορά, συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση ή οποιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα που βλάπτει τα οικονομικά συμφέροντα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ·

(η) εάν η Ε.Μ. έχει αποδείξεις ή βάσιμες υποψίες ότι ο δικαιούχος ή φορείς ή πρόσωπα που σχετίζονται με αυτόν έχουν διαπράξει σοβαρά σφάλματα, παρατυπίες ή απάτη κατά τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης ή κατά την εκτέλεσή της ·

(θ) εάν ο δικαιούχος προέβη σε ψευδείς δηλώσεις, παραπλανητική παρουσίαση ή υπέβαλε εκθέσεις που δεν

αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα, προκειμένου να λάβει την επιχορήγηση που προβλέπεται από τη σύμβαση.

(ι) εάν η σύμπραξη έχει καταστεί μη επιλέξιμη μετά την αποχώρηση της περιφέρειας εταίρου (βλ. Άρθρο 11.1 – Λύση της σύμβασης από το δικαιούχο).

(κ) εάν η EM έχει αποδείξει ότι ο δικαιούχος έχει διαπράξει συστηματικά ή επαναλαμβανόμενα λάθη, παρατυπίες, απάτη ή παραβίαση των υποχρεώσεων του στο πλαίσιο άλλων επιχορηγήσεων που έχει λάβει από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας, οι οποίες χορηγήθηκαν στον δικαιούχο με συναφείς όρους, υπό την προϋπόθεση ότι εκείνα τα λάθη, παρατυπίες, απάτη ή παραβίαση των υποχρεώσεων έχουν επίπτωση στην παρούσα επιχορήγηση.

Στις περιπτώσεις (ε), (ζ) και (η) ανωτέρω, ως εμπλεκόμενο πρόσωπο νοείται οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο με αρμοδιότητες εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή εποπτείας εκ μέρους του δικαιούχου. Ως εμπλεκόμενο μέρος νοείται οποιαδήποτε νομική οντότητα πληροί τα κριτήρια του άρθρου 1 της Έβδομης οδηγίας 83/349/EEC του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουνίου 1983.

11.3 Διαδικασία λύσης της σύμβασης

Για την εκκίνηση της διαδικασίας λύσης της σύμβασης απαιτείται η αποστολή συστημένης επιστολής με δελτίο παραλαβής ή αντίστοιχο τρόπο.

Για τις περιπτώσεις των σημείων (α), (β), (δ), (ε), (ζ) και (η) του Άρθρου 11.2, ο δικαιούχος έχει στη διάθεσή του 30 ημέρες, προκειμένου να υποβάλλει τις παρατηρήσεις του και να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για αδιάλειπτη εκπλήρωση των υποχρεώσεων του που απορρέουν στα πλαίσια της σύμβασης. Σε περίπτωση που εντός διαστήματος 30 ημερών από τη λήψη των παρατηρήσεων, η EM δεν επιβεβαιώσει μέσω γραπτής έγκρισης ότι αποδέχεται τις εν λόγω παρατηρήσεις, η διαδικασία λύσης της σύμβασης θα συνεχιστεί.

Εάν η σύμβαση έχει καταγγελθεί, η λύση της σύμβασης θα ισχύει με τη λήξη της περιόδου καταγγελίας, η οποία ξεκινά να ισχύει από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης της απόφασης της EM για λύση της σύμβασης.

Εάν δεν έχει γίνει καταγγελία στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα σημεία (γ), (στ), (θ), (ι) και (κ) του Άρθρου 11.2, η λύση της σύμβασης θα ισχύει από την ημερομηνία που έπεται της ημερομηνίας παραλαβής της κοινοποίησης της απόφασης της EM για λύση της σύμβασης.

11.4 Λύση της σύμβασης - συνέπειες

Σε περίπτωση λύσης της σύμβασης, οι πληρωμές που θα πραγματοποιηθούν από την EM θα αφορούν αποκλειστικά τις επιλέξιμες δαπάνες στις οποίες έχει πράγματι προβεί ο δικαιούχος μέχρι την ημερομηνία θέσης σε ισχύ της λύσης της σύμβασης, σύμφωνα με το Άρθρο 17. Οι δαπάνες που αφορούν υφιστάμενες υποχρεώσεις και οι οποίες πρόκειται να εκτελεσθούν μετά τη λύση της σύμβασης δεν θα λαμβάνονται υπόψη. Από την ημερομηνία θέσης σε ισχύ της λύσης της σύμβασης, σε συνέχεια της σχετικής κοινοποίησης από την EM, ο δικαιούχος θα έχει στη διάθεσή του χρονικό διάστημα 30 ημερών προκειμένου να διατυπώσει το αίτημά του για τελική πληρωμή σύμφωνα με το Άρθρο 15.4. Εάν εντός του εν λόγω χρονικού περιθωρίου δεν υποβληθεί αίτημα για τελική πληρωμή, η EM δεν θα αποζημιώσει τον δικαιούχο για τις δαπάνες στις οποίες προέβη μέχρι την ημερομηνία λύσης της σύμβασης και θα ζητήσει να της επιστραφούν τα ποσά για τα οποία στην τελική έκθεση, η οποία ζητείται και εγκρίνεται από την EM, δεν υποβλήθηκε η σχετική τεκμηρίωση όσον

αφορά τον τρόπο με τον οποίο αυτά χρησιμοποιήθηκαν.

Κατ' εξαίρεση, εάν κατά τη λήξη της περιόδου καταγγελίας που αναφέρεται στο Άρθρο 11.3, στην περίπτωση που η ΕΜ έχει προβεί στη λύση της σύμβασης με το αιτιολογικό ότι ο δικαιούχος δεν υπέβαλε την τελική έκθεση εντός του χρονικού περιθωρίου που ορίζεται στο Άρθρο 4.2 των ειδικών όρων, και ο δικαιούχος εξακολουθεί να μην έχει εκπληρώσει την υποχρέωσή του εντός περιόδου 2 μηνών από την αποστολή σε αυτόν έγγραφης υπενθύμισης από την ΕΜ, η ΕΜ δεν θα καλύψει τις δαπάνες στις οποίες έχει προβεί ο δικαιούχος μέχρι την ημερομηνία λύσης της σύμβασης και θα ανακτήσει τα ποσά της προκαταβολής που έχουν ήδη καταβληθεί στον δικαιούχο.

Κατ' εξαίρεση, σε περίπτωση που ο δικαιούχος λύσει καταχρηστικά τη σύμβαση ή σε περίπτωση που η ΕΜ λύσει τη σύμβαση βάσει των σημείων (α), (ε), (ζ), (η), (θ) και (κ) του Άρθρου 11.2, η ΕΜ μπορεί να ζητήσει μερική ή συνολική επιστροφή των ποσών που έχουν ήδη καταβληθεί στα πλαίσια της σύμβασης βάσει των εκθέσεων που ενέκρινε η ΕΜ, ανάλογα με την βαρύτητα των παραβάσεων, και αφού επιτραπεί στον δικαιούχο να υποβάλει τις σχετικές παρατηρήσεις του.

ΑΡΘΡΟ 12 – ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

12.1 Βάσει των διατάξεων του Δημοσιονομικού Κανονισμού που ισχύει για το Γενικό Προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο δικαιούχος που έχει διαπράξει σοβαρή παραβίαση των υποχρεώσεών του, θα υποβληθεί σε δημοσιονομικές διορθώσεις που κυμαίνονται μεταξύ 2% και 10% της αξίας της επιχορήγησης, βάσει της αρχής της αναλογικότητας.

12.2 Το ποσοστό αυτό δύναται να αυξηθεί και να κυμανθεί μεταξύ 4% και 20% σε περίπτωση που πραγματοποιείται παραβίαση κατ' εξακολούθηση πέντε χρόνια μετά τον πρώτο χρόνο.

12.3 Στην περίπτωση που ο δικαιούχος προέβη σε ψευδείς δηλώσεις σχετικά με την ενιαία ή κατ' αποκοπή χρηματοδότηση, η ΕΜ διατηρεί το δικαίωμα να επιβάλει δημοσιονομικές διορθώσεις που θα ανέρχονται έως το 50% του συνολικού ποσού του ενιαίου ή κατ' αποκοπή ποσού της χρηματοδότησης.

12.4 Ο δικαιούχος θα ενημερώνεται εγγράφως σχετικά με οποιαδήποτε απόφαση της ΕΜ να προβεί στην εφαρμογή τέτοιων δημοσιονομικών διορθώσεων.

ΑΡΘΡΟ 13 – ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

13.1 Οι τροποποιήσεις στους όρους της επιχορήγησης θα αποτελούν αντικείμενο γραπτής συμπληρωματικής σύμβασης. Οι προφορικές συμφωνίες δεν δεσμεύουν τα συμβαλλόμενα μέρη.

13.2 Η τροποποιητική σύμβαση δεν θα έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα να πραγματοποιηθούν τροποποιήσεις στη σύμβαση και να τεθεί ενδεχομένως υπό αμφισβήτηση η απόφαση έγκρισης της επιχορήγησης ή να εγερθεί ζήτημα άισης μεταχείρισης των συμμετεχόντων.

13.3 Εάν ο δικαιούχος θέσει θέμα τροποποίησης της σύμβασης, το σχετικό αίτημα θα πρέπει να αποσταλεί στην ΕΜ εγκαίρως πριν την προβλεπόμενη ημερομηνία θέσης σε ισχύ της τροποποιητικής σύμβασης και, σε κάθε περίπτωση, ένα μήνα πριν από την ημερομηνία λήξης της δράσης, εκτός δεόντως αιτιολογημένων από τον δικαιούχο περιπτώσεων, που έχουν γίνει προηγουμένως αποδεκτές από την ΕΜ.

ΜΕΡΟΣ Β - ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 14 – ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

14.1 Οι επιλέξιμες δαπάνες της δράσης είναι οι δαπάνες στις οποίες προέβη πράγματι ο δικαιούχος και οι οποίες πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια. Συγκεκριμένα:

- πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της δράσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Άρθρο 2.2 των ειδικών όρων της σύμβασης, με εξαίρεση τις δαπάνες που αφορούν τις τελικές εκθέσεις και τις βεβαιώσεις οικονομικών καταστάσεων και λογαριασμών ·
- αφορούν το αντικείμενο της σύμβασης και περιλαμβάνονται στον εκτιμώμενο συνολικό προϋπολογισμό της δράσης ·
- είναι απαραίτητες για την εκτέλεση της δράσης, που αποτελεί αντικείμενο της σύμβασης ·
- είναι αναγνωρίσιμες και επαληθεύσιμες. Συγκεκριμένα καταγράφονται στα λογιστικά βιβλία του δικαιούχου και καθορίζονται σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένος ο δικαιούχος και σύμφωνα με τις συνήθειες πρακτικές λογιστικής καταγραφής του δικαιούχου ·
- συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας και του κοινωνικού δικαίου
- είναι εύλογες, τεκμηριωμένες και συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις χρηστής οικονομικής διαχείρισης, συγκεκριμένα όσον αφορά την οικονομία και την αποδοτικότητα ·

Βάσει των κατηγοριών των δαπανών και σύμφωνα με τις διατάξεις των Ειδικών Όρων της σύμβασης, η χρηματοδότηση των επιλέξιμων δαπανών στα πλαίσια της κοινοτικής επιχορήγησης μπορεί να έχει τις εξής μορφές. Συγκεκριμένα:

- επιχορήγηση συγκεκριμένου ποσοστού των επιλέξιμων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν·
- κατ' αποκοπήν ποσά ·
- ποσά ενιαίας χρηματοδότησης που καθορίζονται με κλίμακες μοναδιαίου κόστους ή σταθερό ποσοστό.

Οι εσωτερικές διαδικασίες λογιστικής διαχείρισης και ελέγχου του δικαιούχου θα πρέπει να επιτρέπουν την απευθείας συμφωνία των δαπανών και των εσόδων που δηλώθηκαν σχετικά με τη δράση με τις αντίστοιχες λογιστικές καταστάσεις και παραστατικά.

14.2 Οι επιλέξιμες άμεσες δαπάνες της δράσης είναι οι δαπάνες, οι οποίες, βάσει των απαιτήσεων επιλεξιμότητας που ορίζονται στο Άρθρο 14.1, είναι αναγνωρίσιμες ως ειδικές δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την εκτέλεση της δράσης και, ως εκ τούτου, μπορούν να χρεωθούν απευθείας σε αυτή. Συγκεκριμένα, οι ακόλουθες άμεσες δαπάνες είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι πληρούν τα κριτήρια που ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο:

- οι δαπάνες που αφορούν το προσωπικό που έχει ορισθεί ως υπεύθυνο να απασχοληθεί με τη δράση, συμπεριλαμβανομένων των πραγματικών μισθών συν των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και λοιπών θεσμοθετημένων δαπανών που περιλαμβάνονται στις αποδοχές, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνουν το μέσο όρο που εφαρμόζει ο δικαιούχος στα πλαίσια της συνήθους πρακτικής αποδοχών που ακολουθεί. Οι αντίστοιχες μισθολογικές δαπάνες προσωπικού δημόσιων φορέων είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι αφορούν δαπάνες για δραστηριότητες, τις οποίες η σχετική δημόσια υπηρεσία δεν θα εκτελούσε σε περίπτωση μη ανάθεσης του συγκεκριμένου σχεδίου ·
- επιδόματα ταξιδιού και διαμονής για προσωπικό που συμμετέχει στη δράση, υπό την προϋπόθεση ότι συνάδουν με τη συνήθη πρακτική του δικαιούχου σχετικά με τις δαπάνες ταξιδιού ή δεν υπερβαίνουν τα ποσά που εγκρίνονται σε ετήσια βάση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ·
- οι δαπάνες για την αγορά εξοπλισμού (νέου ή μεταχειρισμένου), υπό την προϋπόθεση απόσβεσης σύμφωνα με τους φορολογικούς και λογιστικούς κανόνες που ισχύουν για τον δικαιούχο και ότι πρόκειται για γενικά αποδεκτές δαπάνες για είδη τέτοιου τύπου. Η ΕΜ θα λαμβάνει υπόψη της μόνο το ποσοστό της απόσβεσης του εξοπλισμού που αντιστοιχεί στη διάρκεια της δράσης και την πραγματική χρήση που έγινε στα πλαίσια της δράσης, εκτός των περιπτώσεων όπου το είδος ή/και το περιεχόμενο της χρήσης του εξοπλισμού αιτιολογεί διαφορετική αντιμετώπιση από την ΕΜ ·
- δαπάνες αναλώσιμων και προμηθειών, υπό την προϋπόθεση ότι είναι αναγνωρίσιμες και σχετικές με τη δράση ·
- δαπάνες που προκύπτουν από λοιπές συμβάσεις στην ανάθεση των οποίων προέβη ο δικαιούχος στα πλαίσια της εκτέλεσης της παρούσας σύμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του Άρθρου 9 ·
- δαπάνες που προκύπτουν άμεσα από τις απαιτήσεις της σύμβασης (διάδοση πληροφοριών, ειδική αξιολόγηση της δράσης, έλεγχοι, μεταφράσεις, αναπαραγωγή εγγράφων κλπ.) συμπεριλαμβανομένων των δαπανών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (και ειδικά των δαπανών οικονομικών εγγυήσεων).

14.3 Οι επιλέξιμες έμμεσες δαπάνες της δράσης είναι οι δαπάνες, οι οποίες, βάσει των κριτηρίων επιλεξιμότητας που ορίζονται στο Άρθρο 14.1, δεν είναι αναγνωρίσιμες ως ειδικές δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την εκτέλεση της δράσης και, ως εκ τούτου, μπορούν να χρεωθούν απευθείας σε αυτή. Αντίθετα, οι δαπάνες αυτές είναι αναγνωρίσιμες και τεκμηριώνονται από τον δικαιούχο, βάσει του λογιστικού συστήματός του, ως δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν σε συνάρτηση με τις επιλέξιμες άμεσες δαπάνες της δράσης. Οι επιλέξιμες έμμεσες δαπάνες είναι δυνατό να μην περιλαμβάνουν επιλέξιμες άμεσες δαπάνες.

Κατά παρέκκλιση του Άρθρου 14.1, οι έμμεσες δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά την εκτέλεση της δράσης είναι δυνατό να είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση υπό την μορφή ενιαίου ποσού που δεν θα υπερβαίνει το 7% των συνολικών επιλέξιμων άμεσων δαπανών. Σε περίπτωση που στο Άρθρο III.2 προβλέπεται χρηματοδότηση υπό μορφή ενιαίου ποσού για τις έμμεσες δαπάνες, οι εν λόγω δαπάνες δεν απαιτείται να τεκμηριωθούν με την υποβολή των αντίστοιχων λογιστικών στοιχείων.

14.4 Οι δαπάνες που παρατίθενται στη συνέχεια δεν είναι επιλέξιμες. Συγκεκριμένα:

- απόδοση κεφαλαίου ·
- επιβαρύνσεις χρέους και εξυπηρέτηση χρέους ·
- προβλέψεις για απώλειες ή ενδεχόμενο μελλοντικό παθητικό ·
- οφειλόμενοι τόκοι ·
- επισφαλείς απαιτήσεις ·
- ζημίες από συναλλαγματικές διαφορές ·
- Φ.Π.Α., εκτός αν ο δικαιούχος δεν ανακτά το Φ.Π.Α. σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία ·
- δαπάνες που δηλώνονται από τον δικαιούχο, οι οποίες καλύπτονται από κοινοτική επιχορήγηση που λαμβάνεται για άλλη δράση ή πρόγραμμα εργασίας·
- υπερβολικές ή άσκοπες δαπάνες.

14.5 Οι εισφορές σε είδος δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες. Ωστόσο, η ΕΜ μπορεί να αποδεχτεί, αν τούτο κρίνεται απαραίτητο ή ορθό, η συγχρηματοδότηση της δράσης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Άρθρο 3.3 των ειδικών όρων, να αποτελείται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει από εισφορές σε είδος. Στην περίπτωση αυτή, η αξία που θα υπολογίζεται για τέτοιου είδους εισφορές δεν θα υπερβαίνει:

- τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν και οι οποίες τεκμηριώνονται δεόντως από λογιστικά έγγραφα τρίτων που κατέβαλαν τις εν λόγω εισφορές στον δικαιούχο αχρεωστήτως, οι οποίοι όμως βαρύνονται από τις αντίστοιχες δαπάνες ·
- τις δαπάνες που είναι γενικά αποδεκτές στα πλαίσια της αγοράς για το συγκεκριμένο τύπο εισφορών στην περίπτωση που δεν υπάρχει σχετική επιβάρυνση για τις δαπάνες αυτές ·

Οι εισφορές που αφορούν κτίρια δεν θα καλύπτονται από τη συγκεκριμένη περίπτωση.

Στην περίπτωση συγχρηματοδότησης σε είδος, οι εισφορές θα βαρύνονται με συγκεκριμένο ποσό. Το εν λόγω ποσό θα περιλαμβάνεται στις δαπάνες της δράσης ως μη επιλέξιμη δαπάνη και στις αποδείξεις της δράσης ως συγχρηματοδότηση σε είδος. Ο δικαιούχος είναι υποχρεωμένος να συλλέξει τις εν λόγω εισφορές σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρούσα σύμβαση.

14.6 Κατά παρέκκλιση του Άρθρου 14.3, οι έμμεσες δαπάνες δεν θα είναι επιλέξιμες στην περίπτωση που ο δικαιούχος της σύμβασης επιχορήγησης λαμβάνει ταυτόχρονα χρηματοδότηση στα πλαίσια άλλης επιχορήγησης από την ΕΜ ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία ισχύει για την ίδια χρονική περίοδο.

ΑΡΘΡΟ 15 - ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Οι πληρωμές θα πραγματοποιούνται σύμφωνα με το Άρθρο 4 των Ειδικών Όρων.

15.1 Προκαταβολή

Η προκαταβολή αποσκοπεί να δώσει στο δικαιούχο ρευστότητα κεφαλαίων.

Για χρηματικά ποσά άνω των 60.000 ευρώ, η ΕΜ μπορεί να ζητήσει από τον δικαιούχο να καταθέσει οικονομική εγγύηση από τράπεζα ή άλλο εγκεκριμένο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, εγκατεστημένο σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο εγγυητής θα πρέπει να έχει παραιτηθεί από το δικαίωμα διζήσεως ή να έχει εγγυηθεί ως αυτοφειλέτης και ως εκ τούτου, η ΕΜ δεν θα είναι υποχρεωμένη να κινηθεί κατά του κύριου οφειλέτη (δικαιούχος).

Η οικονομική εγγύηση θα ισχύει μέχρι να καταβληθούν από την ΕΜ τα τελικά ποσά επιχορήγησης, τα οποία καλύπτουν το συνολικό προβλεπόμενο ποσοστό της επιχορήγησης, λαμβανομένης υπόψη της προχρηματοδότησης. Η ΕΜ αναλαμβάνει την υποχρέωση να αποδεσμεύσει την εγγύηση εντός 30 ημερών από την ημερομηνία καταβολής του υπολοίπου της επιχορήγησης.

15.2 Επιπλέον δόσεις προκαταβολών

Όταν η προκαταβολή καταβάλλεται σε δόσεις, ο δικαιούχος μπορεί να ζητήσει την καταβολή επιπλέον δόσης προκαταβολής σε περίπτωση που έχει εξαντλήσει το ποσοστό της προηγούμενης προχρηματοδότησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 4 των ειδικών όρων, επί των επόμενων δόσεων προκαταβολών. Το εν λόγω αίτημα θα πρέπει να συνοδεύεται από τα ακόλουθα έγγραφα. Συγκεκριμένα:

-λεπτομερή κατάσταση των επιλέξιμων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν ·

-για τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο Άρθρο 4 των ειδικών όρων, οικονομική εγγύηση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Άρθρο 15.1 ·

-για τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο Άρθρο 4 των ειδικών όρων, βεβαίωση σχετικά με τις οικονομικές καταστάσεις και τους λογαριασμούς της δράσης, η οποία θα συνταχθεί από αναγνωρισμένο ελεγκτή ή στην περίπτωση δημόσιων φορέων, από αρμόδιο και ανεξάρτητο ελεγκτή δημοσίου ·

-λοιπά έγγραφα για την τεκμηρίωση του αιτήματος αυτού, τα οποία απαιτούνται στα πλαίσια της υποστήριξης του αιτήματος για την καταβολή επιπλέον δόσεων προκαταβολής.

Τα έγγραφα που συνοδεύουν το αίτημα πληρωμής θα συντάσσονται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Άρθρου 4 των ειδικών όρων και τα παραρτήματα.

15.3 Ενδιάμεσες πληρωμές

Δεν ισχύει.

15.4 Καταβολή υπόλοιπου ποσού επιχορήγησης

Η καταβολή του υπόλοιπου ποσού της επιχορήγησης, η οποία πραγματοποιείται άπαξ, λαμβάνει χώρα μετά τη λήξη της δράσης, βάσει της πραγματικής εκτέλεσης και των δαπανών στις ο πές προ ψη πράγματι ο δικαιούχος κατά την υλοποίηση της δράσης. Εντολή επιστροφής του υπόλοιπου ποσού της επιχορήγησης μπορεί να εκδοθεί σε περίπτωση που το συνολικό ποσό των προχρηματοδοτήσεων υπερβαίνει το τελικό ποσό της επιχορήγησης που έχει καθορισθεί σύμφωνα με το Άρθρο 17.

Έως την προθεσμία που ορίζεται στο Άρθρο 4 των ειδικών όρων, ο δικαιούχος θα υποβάλλει αίτημα καταβολής του υπόλοιπου ποσού της επιχορήγησης, το οποίο θα συνοδεύεται από τα ακόλουθα έγγραφα:

-τελική έκθεση σχετικά με την εκτέλεση της δράσης ·

-τελική λεπτομερή οικονομική κατάσταση των επιλέξιμων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν, σύμφωνα

με τη δομή του εκτιμώμενου προϋπολογισμού, η οποία θα τεκμηριώνει την αιτούμενη χρηματική

ενίσχυση που θα εκφράζεται ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν ·

-ποιοτικές και ποσοτικές πληροφορίες που απαιτούνται για τον καθορισμό και την τεκμηρίωση της

αιτούμενης χρηματικής ενίσχυσης, η οποία εκφράζεται σε κατ' αποκοπήν ποσά ή ποσά ενιαίας

χρηματοδότησης που καθορίζονται με κλίμακες μοναδιαίου κόστους βάσει της πραγματικής εκτέλεσης

της δράσης, αν τούτο προβλέπεται βάσει του Άρθρου 3 των ειδικών όρων·

-πλήρη συνοπτική κατάσταση των πραγματικών αποδείξεων και δαπανών της δράσης ·

-όπου τούτο απαιτείται στο Άρθρο 4 των ειδικών όρων, βεβαίωση σχετικά με τις οικονομικές

καταστάσεις και τους λογαριασμούς της δράσης, οι οποίες θα συνταχθούν από αναγνωρισμένο ελεγκτή ή

στην περίπτωση δημόσιων φορέων, από αρμόδιο και ανεξάρτητο ελεγκτή δημοσίου. Η βεβαίωση θα

βεβαιώνει ότι οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν μπορούν να θεωρούνται επιλέξιμες βάσει της

σύμβασης, ότι όλες οι αποδείξεις έχουν δηλωθεί και ότι το αίτημα πληρωμής του τεκμηριώνεται με τα

κατάλληλα παραστατικά, για τα οποία υπάρχει δυνατότητα ελέγχου.

Τα έγγραφα που συνοδεύουν το αίτημα πληρωμής θα συντάσσονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 4 των ειδικών όρων και τα παραρτήματα. Ο δικαιούχος θα βεβαιώσει ότι οι πληροφορίες που παρέχονται στο αίτημα πληρωμής είναι πλήρεις, αξιόπιστες και αληθείς. Θα βεβαιώσει επίσης ότι οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν μπορούν να θεωρηθούν ως επιλέξιμες σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση, ότι έχουν δηλωθεί όλες οι αποδείξεις και ότι το αίτημα πληρωμής τεκμηριώνεται με τα κατάλληλα παραστατικά, για τα οποία υπάρχει δυνατότητα ελέγχου.

Κατά την παραλαβή των εν λόγω εγγράφων, η ΕΜ έχει στη διάθεσή της το χρονικό διάστημα που προβλέπεται στο Άρθρο IV, προκειμένου:

- να εγκρίνει την τελική έκθεση σχετικά με την εκτέλεση της δράσης ·
- να ζητήσει από τον δικαιούχο δικαιολογητικά ή οποιοσδήποτε επιπλέον πληροφορίες κρίνονται απαραίτητες για την έγκριση της έκθεσης ·
- να απορρίψει την έκθεση και να ζητήσει την υποβολή νέας έκθεσης.

Εάν η ΕΜ δεν υποβάλει γραπτή απάντηση εντός του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για εξέταση, θα θεωρείται ότι η έκθεση έχει εγκριθεί. Η έγκριση της έκθεσης που συνοδεύει το αίτημα για καταβολή του υπόλοιπου ποσού της επιχορήγησης δεν σημαίνει αναγνώριση της κανονικότητας ή της γνησιότητας, της πληρότητας και της ορθότητας των δηλώσεων και των πληροφοριών που τούτη περιλαμβάνει.

Αιτήματα για την παροχή συμπληρωματικών πληροφοριών ή την υποβολή νέας έκθεσης θα κοινοποιούνται στον δικαιούχο γραπτώς.

Εάν απαιτούνται συμπληρωματικές πληροφορίες ή η υποβολή νέας έκθεσης, το χρονικό διάστημα για εξέταση θα παρατείνεται για όσο χρόνο απαιτείται, προκειμένου να αποκτηθούν οι πληροφορίες αυτές. Ο δικαιούχος θα ενημερώνεται με επίσημη αλληλογραφία για το αίτημα αυτό και την παράταση της προθεσμίας εξέτασης. Ο δικαιούχος θα έχει στη διάθεσή του την προβλεπόμενη από το Άρθρο 4 των ειδικών όρων προθεσμία για να υποβάλει τις πληροφορίες ή τα νέα έγγραφα που απαιτούνται.

Παράταση της προθεσμίας έγκρισης της έκθεσης μπορεί να καθυστερήσει την πληρωμή για αντίστοιχο χρονικό διάστημα.

Σε περίπτωση που η έκθεση απορριφθεί και απαιτηθεί η υποβολή νέας έκθεσης, ισχύει η διαδικασία έγκρισης που προβλέπεται στο παρόν Άρθρο.

Σε περίπτωση εκ νέου απόρριψης της έκθεσης, η ΕΜ διατηρεί το δικαίωμα να λύσει τη σύμβαση επικαλούμενη τις διατάξεις του Άρθρου 11.2(β).

ΑΡΘΡΟ 16 – ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

16.1 Οι πληρωμές θα γίνονται από την ΕΜ σε ΕΥΩ. Οι μετατροπές των πραγματικών δαπανών σε ΕΥΡΩ θα πραγματοποιούνται βάσει της ημερήσιας ισοτιμίας μετατροπής που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή ελλείψει αυτής, βάσει της μηνιαίας λογιστικής ισοτιμίας που ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της και η οποία ισχύει κατά την ημερομηνία που εκδίδεται η εντολή πληρωμής από την Εθνική Μονάδα, εκτός αν προδιαγράφεται διαφορετικά στους Ειδικούς Όρους της σύμβασης.

16.2 Η ΕΜ μπορεί, ανά πάσα στιγμή, να αναστείλει την καταβολή προκαταβολών, ενδιάμεσων πληρωμών ή καταβολή υπολοίπου ποσού για όλους τους δικαιούχους, ή να αναστείλει την καταβολή προκαταβολών ή ενδιάμεσων πληρωμών για κάποιον ή κάποιους από τους δικαιούχους:

α) εάν η Ε.Μ. έχει αποδεικτικά στοιχεία ότι ο δικαιούχος έχει διαπράξει σοβαρά λάθη, παρατυπίες ή απάτη κατά τη διαδικασία απονομής της επιχορήγησης ή κατά την εκτέλεση της σύμβασης ή αν ο δικαιούχος δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση

β) εάν η Ε.Μ. έχει αποδεικτικά στοιχεία ότι ο «δικαιούχος» έχει διαπράξει συστημικά ή επαναλαμβανόμενα λάθη, παρατυπίες, απάτη ή παραβίαση των υποχρεώσεών του στο πλαίσιο άλλων επιχορηγήσεων που έχει λάβει από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας και οι οποίες είχαν εγκριθεί με συναφείς όρους, υπό την προϋπόθεση ότι εκείνα τα λάθη, οι παρατυπίες, η απάτη ή η παράβαση των υποχρεώσεων έχουν επίπτωση στην υφιστάμενη σύμβαση επιχορήγησης

γ) εάν η Ε.Μ. έχει υποψίες ότι ο δικαιούχος έχει διαπράξει σοβαρά λάθη, παρατυπίες, απάτη ή παραβίαση των υποχρεώσεών του κατά τη διαδικασία απονομής της επιχορήγησης ή κατά την εκτέλεση της σύμβασης και θελήσει να το επιβεβαιώσει

Η ΕΜ, πριν προβεί στην αναστολή πληρωμών, θα ενημερώνει το δικαιούχο μέσω συστημένης επιστολής με απόδειξη παραλαβής ή αντίστοιχο τρόπο, εξηγώντας τους λόγους της αναστολής και, στις περιπτώσεις (α) και (β) της πρώτης υποπαραγράφου, τις απαραίτητες προϋποθέσεις επανέναρξης των πληρωμών. Ο δικαιούχος θα έχει τη δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων εντός τριάντα (30) ημερών από την παραλαβή της κοινοποίησης.

Στην περίπτωση κατά την οποία, μετά τον έλεγχο των παρατηρήσεων που υπέβαλλε ο δικαιούχος, η ΕΜ αποφασίζει να σταματήσει τη διαδικασία αναστολής πληρωμών, η ΕΜ θα πρέπει να ενημερώσει εγγράφως το συντονιστή

Σε περίπτωση που δεν υποβληθούν παρατηρήσεις ή δε γίνουν αποδεκτές, η ΕΜ θα συνεχίσει τη διαδικασία αναστολής πληρωμών ενημερώνοντας τον δικαιούχο μέσω συστημένης επιστολής με απόδειξη παραλαβής ή αντίστοιχο τρόπο, παραθέτοντας τους λόγους απόρριψης και, ειδικά στις περιπτώσεις (α) και (β) της πρώτης υποπαραγράφου, τις οριστικές προϋποθέσεις επανέναρξης των πληρωμών ή, στην περίπτωση (γ) της πρώτης υποπαραγράφου, την ενδεικτική ημερομηνία ολοκλήρωσης των απαραίτητων επαληθεύσεων.

Η αναστολή των πληρωμών θα ισχύει από την ημερομηνία αποστολής της σχετικής ειδοποίησης από την ΕΜ.

Προκειμένου να γίνει επανέναρξη πληρωμών, ο δικαιούχος θα πρέπει, το συντομότερο, να ικανοποιήσει τις κοινοποιηθείσες προϋποθέσεις και να ενημερώσει την ΕΜ για την εξέλιξη αυτής της διαδικασίας.

Η ΕΜ, όταν κρίνει ότι οι προϋποθέσεις επανέναρξης των πληρωμών έχουν ικανοποιηθεί ή ότι η επαλήθευση, και μέσω επιτόπιων ελέγχων, έχει ολοκληρωθεί θα ειδοποιήσει το συντονιστή μέσω συστημένης επιστολής με απόδειξη παραλαβής ή αντίστοιχο τρόπο

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναστολής των πληρωμών και με διατήρηση του δικαιώματος αναστολής της δράσης

σύμφωνα με το άρθρο 7.1 ή λύσης της σύμβασης ή της συμμετοχής ενός δικαιούχου σύμφωνα με το άρθρο 11.1 και 11.2, ο δικαιούχος δεν έχει το δικαίωμα να υποβάλει αίτημα πληρωμής και υποστηρικτικά έγγραφα.

Τέτοια αιτήματα και υποστηρικτικά έγγραφα μπορεί να υποβληθούν αμέσως μετά την επανέναρξη των πληρωμών ή να περιλαμβάνονται στο πρώτο αίτημα πληρωμής λόγω της επανέναρξης των πληρωμών σύμφωνα με το άρθρο IV των Ειδικών Όρων.

16.3 Κατά τη λήξη της περιόδου πληρωμών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Άρθρο 4 των Ειδικών Όρων, και με επιφύλαξη των οριζόμενων στο Άρθρο 16.2, ο δικαιούχος δικαιούται την καταβολή τόκου για τις καθυστερημένες πληρωμές, βάσει του ισχύοντος επιτοκίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τις κύριες ενέργειες επαναχρηματοδότησης σε EYRΩ, προσαυξημένο κατά τρεισήμισι μονάδες. Το επιτόκιο στο οποίο αναφέρεται η προσαύξηση θα είναι το επιτόκιο που ισχύει κατά την πρώτη ημέρα του μήνα της καταληκτικής ημερομηνίας πληρωμών, όπως δημοσιεύεται στη σειρά C της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η διάταξη αυτή δεν ισχύει για τις Δημόσιες Αρχές των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που λαμβάνουν επιχορήγηση.

Ο τόκος για καθυστερημένες πληρωμές θα καλύπτει την περίοδο που εκτείνεται από την ημέρα της καταληκτικής ημερομηνίας πληρωμής (αυτής μη συμπεριλαμβανομένης) έως και την ημερομηνία πληρωμής (αυτής συμπεριλαμβανομένης), σύμφωνα με το Άρθρο 16.1. Ο τόκος δεν θα εκλαμβάνεται ως απόδειξη για τη δράση στα πλαίσια του καθορισμού του τελικού ποσού της επιχορήγησης υπό την έννοια του Άρθρου 17.4. Η αναστολή των πληρωμών από την ΕΜ δεν θα θεωρείται καθυστερημένη πληρωμή.

Κατ' εξαίρεση, όταν ο τόκος που υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της πρώτης και της δεύτερης παραγράφου του εν λόγω Άρθρου είναι χαμηλότερος από ή ίσος με 200 ΕΥΡΩ, θα καταβάλλεται στο δικαιούχο μόνον κατόπιν αιτήματός του που θα υποβάλλεται εντός δύο μηνών από τη λήψη της καθυστερημένης πληρωμής.

16.4 Όπως προβλέπεται στο Άρθρο 4 των ειδικών όρων, η ΕΜ θα αφαιρεί τον τόκο που αποφέρει προχρηματοδότηση που υπερβαίνει τα 50.000 / ΕΥΡΩ από την πληρωμή του υπολοίπου ποσού που οφείλεται στο δικαιούχο. Ο τόκος δεν θα εκλαμβάνεται ως απόδειξη για τη δράση υπό την έννοια του Άρθρου 17.4.

Εάν οι πληρωμές προχρηματοδότησης υπερβαίνουν τα 750.000 ~~ΕΥΡΩ~~ σύμβαση στο τέλος κάθε οικονομικού έτους, ο τόκος θα ανακτάται για κάθε περίοδο έκθεσης. Λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων που συνδέονται με το διαχειριστικό περιβάλλον και τη φύση των χρηματοδοτούμενων δράσεων, η ΕΜ μπορεί να ανακτά τον τόκο που προκύπτει από προχρηματοδοτήσεις χαμηλότερες των 750.000 ΕΥΡΩ τουλάχιστον μία φορά ανά έτος¹.

Σε περίπτωση που ο τόκος υπερβαίνει το υπόλοιπο του οφειλόμενου στο δικαιούχο ποσό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 15.4, ή προκύπτει από προχρηματοδότηση σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις προηγούμενες παραγράφους αυτού του Άρθρου, η ΕΜ θα τον ανακτά σύμφωνα με το Άρθρο 18.

Ο τόκος που αποφέρουν προχρηματοδοτήσεις που καταβλήθηκαν σε κράτη μέλη δεν αποτελεί οφειλή προς την ΕΜ.

16.5 Ο δικαιούχος θα έχει στη διάθεσή του 30 ημέρες α) από την ημερομηνία που η ΕΜ κοινοποιήσει σε αυτόν το τελικό ποσό της επιχορήγησης καθορίζοντας το υπόλοιπο ποσό της επιχορήγησης ή την εντολή επιστροφής ποσού, σύμφωνα με το Άρθρο 17, ή σε αντίθετη περίπτωση, β) από την ημερομηνία καταβολής του υπολοίπου ποσού της επιχορήγησης, προκειμένου να ζητήσει την παροχή πληροφοριών εγγράφως σχετικά με τον καθορισμό του ποσού της τελικής επιχορήγησης, παραθέτοντας τους λόγους διαφωνίας του. Μετά το πέρας της εν λόγω περιόδου, τέτοιου είδους αιτήματα δεν θα εξετάζονται. Η ΕΜ θα απαντήσει εγγράφως εντός 30 ημερών από την ημερομηνία παραλαβής του αιτήματος για παροχή πληροφοριών, παραθέτοντας τους σχετικούς λόγους.

¹ Για δραστηριότητες εξωτερικού, το ανώτατο όριο ορίζεται στα 250.000 ΕΥΡΩ. Όσον αφορά τις επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων και ανθρωπιστικής βοήθειας, ο τόκος θα ανακτάται εάν η προχρηματοδότηση υπερβαίνει τα 750.000 ΕΥΡΩ, βάσει σύμβασης, στο τέλος κάθε οικονομικού έτους και έχει διάρκεια άνω των 12 μηνών.

Η εν λόγω διαδικασία πραγματοποιείται με επιφύλαξη του δικαιώματος του δικαιούχου να προσφύγει στη δικαιοσύνη κατά της απόφασης της ΕΜ σύμφωνα με το Άρθρο 8 των ειδικών όρων. Βάσει των σχετικών διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας, οι προσφυγές θα κατατίθενται εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της απόφασης στο δικαιούχο, ή ελλείψει κοινοποίησης, από την ημερομηνία που ο δικαιούχος έλαβε γνώση της απόφασης.

ΑΡΘΡΟ 17 – ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΕΛΙΚΟΥ ΠΟΣΟΥ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ

17.1 Με επιφύλαξη των πληροφοριών που θα συλλεχθούν σε μεταγενέστερο στάδιο, βάσει του Άρθρου 19, η ΕΜ θα ορίσει το τελικό προς πληρωμή ποσό που θα καταβληθεί στον δικαιούχο βάσει των εγγράφων που αναφέρονται στο Άρθρο 15.4, τα οποία θα έχει εγκρίνει.

17.2 Το συνολικό ποσό που θα καταβάλλει η ΕΜ στον δικαιούχο δεν θα υπερβαίνει, σε καμία περίπτωση, το ανώτατο ποσό της επιχορήγησης που ορίζεται στο Άρθρο 3 των ειδικών όρων, ακόμα και στην περίπτωση που οι συνολικές επιλέξιμες πραγματικές δαπάνες υπερβαίνουν τις εκτιμώμενες συνολικές επιλέξιμες δαπάνες που προσδιορίζονται στο Άρθρο 3 των ειδικών όρων

17.3 Όσον αφορά τις επιλέξιμες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με συγκεκριμένο ποσοστό, στην περίπτωση που οι πραγματικές επιλέξιμες δαπάνες είναι, κατά την λήξη της δράσης, χαμηλότερες των εκτιμώμενων συνολικών επιλέξιμων δαπανών, η επιδότηση της ΕΜ θα περιοριστεί στο ποσό που προκύπτει, μετά την εφαρμογή του ποσοστού της κοινοτικής επιχορήγησης που ορίζεται στο Άρθρο 3 των ειδικών όρων, στις πραγματικές επιλέξιμες δαπάνες που έχουν εγκριθεί από την ΕΜ. Όσον αφορά τις επιλέξιμες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με ενιαία ποσά, η επιδότηση της ΕΜ καθορίζεται εφαρμόζοντας τους αντίστοιχους τύπους, λαμβάνοντας υπόψη την πραγματική εκτέλεση της δράσης.

Η επιδότηση της ΕΜ όσον αφορά τις επιλέξιμες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με κατ' αποκοπήν ποσά ή ποσά ενιαίας χρηματοδότησης που καθορίζονται με κλίμακες μοναδιαίου κόστους περιορίζεται, σε κάθε περίπτωση, στα ανώτατα ποσά που προσδιορίζονται στο Άρθρο 3 των ειδικών όρων. Αν οι συγκεκριμένες προϋποθέσεις ή λόγοι χορήγησης της επιδότησης, όπως παρουσιάζονται στους Ειδικούς Όρους, δεν πληρούνται ή πληρούνται εν μέρει κατά την λήξη της δράσης, η ΕΜ θα αποσύρει ή θα μειώσει τα ποσά της επιχορήγησης ανάλογα με την πραγματική έκταση στην οποία οι προϋποθέσεις ή οι απαιτήσεις έχουν ικανοποιηθεί.

17.4 (Για συμβάσεις άνω των 60.000 €) Ο δικαιούχος αποδέχεται με την παρούσα ότι η επιχορήγηση θα περιορισθεί στο ποσό που απαιτείται για τον ισοσκελισμό των αποδείξεων και των δαπανών της δράσης και ότι σε καμία περίπτωση δεν θα υπάρχει κέρδος για τον ίδιο.

Κέρδος νοείται κάθε πλεόνασμα των συνολικών πραγματικών αποδείξεων που αποδίδονται στη δράση πέραν του συνολικού πραγματικού κόστους της δράσης. Οι πραγματικές αποδείξεις που θα ληφθούν υπόψη είναι αυτές που έχουν συνταχθεί, εκδοθεί ή επιβεβαιωθεί κατά την ημερομηνία κατά την οποία το αίτημα πληρωμής του υπόλοιπου ποσού επιχορήγησης υποβάλλεται από τον δικαιούχο στα πλαίσια λοιπών χρηματοδοτήσεων πέραν της κοινοτικής επιχορήγησης. Στα ανωτέρω θα προστίθεται το ποσό της επιχορήγησης που καθορίζεται με την εφαρμογή των αρχών που προβλέπονται στα Άρθρα 17.2 και 17.3. Στα πλαίσια του παρόντος άρθρου, θα λαμβάνονται υπόψη μόνο οι πραγματικές δαπάνες που εμπίπτουν στις κατηγορίες που ορίζονται στον εκτιμώμενο προϋπολογισμό και οι οποίες αναφέρονται στο Άρθρο 3.1 των ειδικών όρων και περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II. Οι μη επιλέξιμες δαπάνες θα καλύπτονται πάντα από μη κοινοτικούς πόρους.

Κάθε πλεόνασμα σύμφωνα με τα παραπάνω, θα έχει σαν αποτέλεσμα αντίστοιχη μείωση του ποσού της επιχορήγησης.

17.5 Με επιφύλαξη του δικαιώματος λύσης της σύμβασης βάσει του Άρθρου 11 ή του δικαιώματος της ΕΜ να εφαρμόσει τις διορθώσεις που προβλέπονται στο Άρθρο 12, εάν η δράση δεν έχει εκτελεστεί ή έχει εκτελεστεί κακώς, εν μέρει ή με καθυστέρηση, η ΕΜ έχει το δικαίωμα να μειώσει το ποσό της επιχορήγησης που είχε αρχικά εγκριθεί σύμφωνα με την πραγματική εκτέλεση της δράσης, βάσει των όρων που προδιαγράφονται στην παρούσα.

17.6 Η ΕΜ θα καθορίσει το υπόλοιπο ποσό της επιχορήγησης που οφείλεται στο δικαιούχο, βάσει του ποσού της τελικής πληρωμής που καθορίζεται με τον ως άνω τρόπο καθώς και βάσει του άθροισματος των προχρηματοδοτήσεων που έχουν ήδη καταβληθεί σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης. Σε περίπτωση που το άθροισμα των ποσών προχρηματοδότησης που έχουν ήδη καταβληθεί υπερβαίνει το τελικό ποσό της επιχορήγησης, η ΕΜ θα εκδώσει εντολή επιστροφής στην ΕΜ για το πλεονάζον ποσό.

17.7 Ως εξαίρεση στο άρθρο 17.4 η αρχή του μη κέρδους δεν ισχύει για:

- συμβάσεις επιχορήγησης για μελέτη, έρευνα ή υποτροφίες κατάρτισης που αφορούν σε φυσικά πρόσωπα ή για οποιαδήποτε άλλη μορφή άμεσης οικονομικής υποστήριξης φυσικών προσώπων που βρίσκονται σε ανάγκη
- συμβάσεις επιχορήγησης που δεν υπερβαίνουν, σύμφωνα με το άρθρο 1.3, ή είναι ίσες με 60.000 ευρώ.

ΑΡΘΡΟ 18 – ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΠΟΣΩΝ

18.1 Σε περίπτωση που δικαιολογείται ανάκτηση βάσει των όρων της σύμβασης, ο δικαιούχος θα επιστρέφει στην Ε.Μ. το εν λόγω ποσό.

Πριν την ανάκτηση του ποσού, η ΕΜ θα ενημερώσει μέσω συστημένης επιστολής τον δικαιούχο, αναφέροντας το ακριβές ποσό και τους λόγους ανάκτησής του και καλώντας τον δικαιούχο να κάνει παρατηρήσεις εντός συγκεκριμένου χρονικού ορίου.

Στην περίπτωση που δεν υποβληθούν παρατηρήσεις ή που δεν γίνουν δεκτές, η ΕΜ θα συνεχίσει τη διαδικασία ανάκτησης αποστέλλοντας στον δικαιούχο συστημένη επιστολή, προσδιορίζοντας τους όρους και την προθεσμία καταβολής.

18.2 Εάν ο δικαιούχος δεν πληρώσει το οφειλόμενο ποσό έως την ημερομηνία που έχει ορισθεί από την ΕΜ, το ποσό θα επιβαρυνθεί βάσει των επιτοκίων του Άρθρου 16.3. Ο τόκος για καθυστερημένες οφειλές καλύπτει την περίοδο που εκτείνεται από την ορισθείσα προθεσμία για εξόφληση του οφειλόμενου ποσού έως την ημερομηνία που το σύνολο του οφειλόμενου ποσού καταβάλλεται στην ΕΜ, συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας αυτής.

Οι επιμέρους πληρωμές θα εξοφλούν πρώτα τις δαπάνες και τους τόκους που επιβάλλονται για καθυστερημένη εξόφληση οφειλόμενου ποσού και στη συνέχεια το βασικό ποσό.

18.3 Σε περίπτωση που το οφειλόμενο ποσό δεν εξοφληθεί μέχρι την ημερομηνία που ορίζεται, τα οφειλόμενα στην ΕΜ ποσά θα ανακτώνται με συμψηφισμό με τα ποσά που οφείλονται στον δικαιούχο από την ΕΜ, μετά από σχετική ενημέρωση του δικαιούχου μέσω συστημένης επιστολής με απόδειξη παράδοσης ή αντίστοιχο τρόπο ή με χρήση της οικονομικής εγγύησης που έχει κατατεθεί σύμφωνα με το Άρθρο 15.1. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις για λόγους επιβεβλημένης διασφάλισης των οικονομικών συμφερόντων των Κο νο ήτων, η ΕΜ μπορεί να προβεί σε ανάκτηση των οφειλόμενων ποσών με συμψηφισμό πριν την προθεσμία πληρωμής του οφειλόμενου ποσού. Η σύμφωνη γνώμη του δικαιούχου δεν απαιτείται.

18.4 Τα συνεπαγόμενα τραπεζικά έξοδα λόγω ανάκτησης των οφειλόμενων προς την ΕΜ ποσών θα βαρύνουν αποκλειστικά τον δικαιούχο.

18.5 Ο δικαιούχος αποδέχεται ότι η μη συμμόρφωση προς την απαίτηση για επιστροφή του εν λόγω ποσού μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την κίνηση νομικής διαδικασίας εναντίον του από την ΕΜ σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

ΑΡΘΡΟ 19 – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

19.1 Κατόπιν σχετικού αιτήματος, ο δικαιούχος θα παρέχει λεπτομερείς πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών, σε ηλεκτρονική μορφή, στην Εθνική Μονάδα, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή οποιοδήποτε ανεξάρτητο φορέα, που έχει εξουσιοδοτηθεί από την Εθνική Μονάδα ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προκειμένου να ελέγξει εάν η δράση και οι διατάξεις της σύμβασης εφαρμόζονται σωστά.

19.2 Ο δικαιούχος θα διαθέτει στην Εθνική Μονάδα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όλα τα πρωτότυπα έγγραφα που αφορούν τη σύμβαση, ειδικότερα λογιστικά και φορολογικά αρχεία, συμπεριλαμβανομένων των αρχείων για τις πραγματικές αποδείξεις και δαπάνες της δράσης ή σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, επικυρωμένα αντίγραφα πρωτότυπων εγγράφων που αφορούν τη σύμβαση, χρησιμοποιώντας οποιοδήποτε μέσο για τη διασφάλιση της αριότητας των εγγράφων σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία. Η εν λόγω υποχρέωση ισχύει για διάστημα πέντε (5) ετών, για επιχορηγήσεις άνω των 60.000 ευρώ, και τριών (3) ετών για επιχορηγήσεις έως και 60.000 ευρώ από την ημερομηνία καταβολής του υπόλοιπου ποσού επιχορήγησης.

19.3 Ο δικαιούχος αποδέχεται ότι η ΕΜ, η εθνική αρχή που εποπτεύει την ΕΜ ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορούν να διενεργήσουν έλεγχο αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο έγινε χρήση της επιχορήγησης. Ο έλεγχος μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε απευθείας από το προσωπικό των ανωτέρω οργάνων είτε από ανεξάρτητο φορέα, εξουσιοδοτημένο προς τούτο από τα ανωτέρω όργανα. Τέτοιου είδους έλεγχοι μπορεί να πραγματοποιηθούν σε όλη τη διάρκεια της εκτέλεσης της σύμβασης και μέχρι καταβολής του υπόλοιπου ποσού της επιχορήγησης και για διάστημα πέντε ετών από την ημερομηνία καταβολής αυτού. Βάσει των πορισμάτων του ελέγχου, όπου απαιτείται, η ΕΜ μπορεί να λάβει απόφαση ανάκτησης.

19.4 Σε περίπτωση που οι έλεγχοι για τη δραστηριότητα που χρηματοδοτήθηκε με ενιαίο ή κατ' αποκοπή ποσό καταδείξουν ότι η δραστηριότητα δεν πραγματοποιήθηκε και ότι η χρηματοδότηση καταβλήθηκε καταχρηστικά στον δικαιούχο, η ΕΜ θα δικαιούται να ανακτήσει έως και το σύνολο του ενιαίου ή κατ' αποκοπήν ποσού. Σε περίπτωση που ο δικαιούχος προέβη σε ψευδείς δηλώσεις, η ΕΜ δικαιούται να επιβάλει οικονομικές διορθώσεις, σύμφωνα με το Άρθρο 12.

19.5 Ο δικαιούχος εκχωρεί στο προσωπικό της ΕΜ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στο προσωπικό ανεξάρτητων φορέων εξουσιοδοτημένων από την ΕΜ ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το δικαίωμα πρόσβασης σε εγκαταστάσεις και γραφεία όπου διεξάγεται η δράση καθώς και το δικαίωμα πρόσβασης σε όλες τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σε ηλεκτρονική μορφή, που είναι απαραίτητες για την διεξαγωγή των εν λόγω ελέγχων.

19.6 Δυνάμει του Κανονισμού του Συμβουλίου (Euratom, ΕΚ) αρ. 2185/96 και του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, επιτόπιους ελέγχους και επιθεωρήσεις μπορεί επίσης να διεξάγει και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά της απάτης και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων. Βάσει των πορισμάτων του ελέγχου, όπου απαιτείται, η ΕΜ μπορεί να λάβει απόφαση ανάκτησης.

19.7 Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο θα έχει τα ίδια δικαιώματα με την ΕΜ και συγκεκριμένα το δικαίωμα πρόσβασης, όσον αφορά τους ελέγχους και τις επιθεωρήσεις.
